

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

26.02.2025.

Nr. 1-12/2

**SIA "Kondratjev un Ko" aprūpes centra "Jūlija"
valdes loceklei J.Starikovai
pallone@inbox.lv**

Informācijai:
**Latvijas Republikas
Labklājības ministram U.Augulim
lm@lm.gov.lv**

**Veselības inspekcijas
vadītājai A.Slokenbergai
vi@vi.gov.lv**

**Rīgas valstspilsētas pašvaldības
Labklājības departamenta
direktorei I.Kondrātei
dl@riga.lv**

Ziņojums par cilvēktiesību nodrošināšanu SIA "Kondratjev un Ko" aprūpes centrā "Jūlija"

Viena no tiesībsarga funkcijām ir veicināt privātpersonas cilvēktiesību aizsardzību.¹ Tādēļ tiesībsargs jau vairākus gadus par vienu no prioritātēm savā darbībā ir izvirzījis personu ar īpašām vajadzībām tiesību aizsardzību ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās.

Tiesībsargs saskaņā ar Tiesībsarga likuma 11. pantā noteiktajām funkcijām un pildot 12. pantā noteiktos uzdevumus², ir tiesīgs pārbaudīt cilvēktiesību standartu ievērošanu visās sociālās

¹ Tiesībsarga likuma 11. panta 1. punkts. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/133535-tiesibsarga-likums>

² Tiesībsargam ir šādas funkcijas: 1) veicināt privātpersonas cilvēktiesību aizsardzību; 2) sekmēt vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanu un jebkāda veida diskriminācijas novēršanu; 3) izvērtēt un veicināt labas pārvaldības principa ievērošanu valsts pārvaldē; 4) jautājumos, kas saistīti ar cilvēktiesību un labas pārvaldības principa ievērošanu, atklāt trūkumus tiesību aktos un to piemērošanā, kā arī veicināt šo trūkumu novēršanu; 5) sekmēt sabiedrības informētību un izpratni par cilvēktiesībām, par šo tiesību aizsardzības mehānismiem un par tiesībsarga darbu. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/133535-tiesibsarga-likums>

aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās Latvijā. Veicot vizītes, Tiesībsarga biroja darbinieku mērķis ir panākt vispārējo sadzīves apstākļu uzlabošanu institūcijās un sniegto sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu atbilstību Latvijas Republikas normatīvajos aktos un starptautiskajos cilvēktiesību dokumentos noteiktajām prasībām, kā arī iemītnieku cilvēktiesību ievērošanu.

Vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbiniekiem ir tiesības:

- brīvi pārvietoties visā institūcijas teritorijā;
- apmeklēt visas telpas institūcijā;
- vienatnē satikties ar institūcijas iemītniekiem un viņus intervēt;
- pieprasīt un saņemt no institūcijas administrācijas jebkāda veida dokumentus, paskaidrojumus un cita veida informāciju, lai nepieļautu tajā esošo personu cilvēktiesību pārkāpumus un cilvēka cieņu pazemojošu attieksmi.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Tiesībsarga biroja darbinieki 2024. gada 24. maijā un 13. jūnijā bez iepriekšēja brīdinājuma apmeklēja SIA "Kondratjev un Ko" aprūpes centru "Julija", Upeslejās, Stopiņu pagastā (turpmāk - Centrs). Vizītes mērķis bija iepazīties ar cilvēktiesību nodrošināšanas aspektiem Centrā un noskaidrot jautājumus par iemītnieku tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību, sniegto ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu un vispārējiem sadzīves apstākļiem. Vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbinieki vērtēja Centrā sniegto pakalpojumu atbilstoši šī brīža spēkā esošajam Latvijas Republikas normatīvajam regulējumam³ un starptautiskajos cilvēktiesību dokumentos noteiktajām prasībām⁴.

Vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbinieki tikās ar Centra darbiniekiem, kā arī intervēja atsevišķus iemītniekus, lai noskaidrotu viņu viedokli par sniegto ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu.

³ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums, Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumi Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”, Ministru kabineta 2000. gada 12. decembra noteikumi Nr. 431 “Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām”, Ministru kabineta 2019. gada 2. aprīļa noteikumi Nr. 138 “Noteikumi par sociālo pakalpojumu saņemšanu”

⁴ Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija, ANO Vispārējā cilvēktiesību deklarācija, ANO Organizācijas Starptautiskais pakts par pilsoņu un politiskajām tiesībām, ANO Konvencijas par personām ar invaliditāti tiesībām, Eiropas Konvencija par spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanu, Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai (CPT) 2020. gada 21. decembra Datu apkopojums “Personas, kurām atņemta brīvība sociālās aprūpes iestādēs”, Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai (CPT) ziņojumi par vizītēm uz Eiropas Padomes dalībvalstīm (t. sk. Latvijas Republiku)

Vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbinieki sniedza Centra darbiniekiem ieteikumus un rekomendācijas ar mērķi pilnveidot konstatētos trūkumus, kas negatīvi ietekmē iemītniekiem sniegtā pakalpojuma kvalitāti (iemītnieku privātās dzīves neaizskaramību, iemītnieku personīgās higiēnas savlaicīgu nodrošināšanu, ikdienas nodarbību un brīvā laika pavadīšanas iespēju nodrošināšanu un ikdienas pastaigu svaigā gaisā nodrošināšanu).

Ņemot vērā, ka Tiesībsarga biroja pārstāvju vizīte notika 2024. gada 24. maijā un 13. jūnijā, iespējams, uz doto brīdi Centra administrācija jau ir veikusi virkni uzlabojumu Centra darbībā un daļa no rekomendācijām, kuras būs norādītas zemāk, jau ir izpildītas. Līdz ar to aicinu Centra administrāciju informēt tiesībsargu par visām līdz šim veiktajām darbībām, kas notikušas pēc Tiesībsarga biroja darbinieku vizītēm.

Zemāk ir apkopotas Tiesībsarga biroja pārstāvju vizītes laikā sniegtās mutiskās rekomendācijas un arī pamatojums to izpildes nepieciešamībai, lai ikvienam Centra iemītniekam būtu nodrošināts tāds pakalpojuma klāsts, kas atbilst gan Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajiem principiem, gan arī starptautisko cilvēktiesību standartiem un prasībām.

1. Vispārīga informācija par Centru

[1.1] Saskaņā ar Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu sniedzēja reģistrā iekļauto informāciju Centrs ir reģistrēts kā ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija, līdz ar to Centra darba principus un darba organizāciju nosaka Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums, Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumi Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”, Ministru kabineta 2000. gada 12. decembra noteikumi Nr. 431 “Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām” un arī Ministru kabineta 2019. gada 2. aprīļa noteikumi Nr. 138 “Noteikumi par sociālo pakalpojumu saņemšanu”.

[1.2] Saskaņā ar Centra darbinieku sniegto informāciju, plānotais vietu skaits ir 57, bet vizītes dienā Centrā uzturējās 43 iemītnieki (galvenajā trīsstāvu ēkas pirmajā stāvā – 23 iemītnieki un otrajā stāvā – 13 iemītnieki. Savukārt vienkārt vienstāvu ēkā bija izvietoti 7 iemītnieki).

Centrs ir izvietots divās nelielās ēkās, kas atrodas stacionāra “Tuberkulozes un plaušu slimību valsts centra” teritorijā. Kaut gan Centra ēkām pieguļošā teritorija ir norobežota no slimnīcas teritorijas un blakus abām Centra ēkām ir ierīkots savs atsevišķs pagalms, kopumā Centra teritorija ir daļēji piemērota un labiekārtota pastaigām svaigā gaisā un brīvā laika pavadīšanas iespējām tām personām, kuras saņem ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus (kaut

gan Centra teritorijā ir ierīkota nojume, kopumā teritorija ir nesakopta un arī netiek izmantota iemītnieku pastaigām un brīvā laika pavadīšanai).

[1.3] Visi Centra iemītnieki ir izvietoti divās ēkās, kuras visu laiku ir slēgtas un tajās var nokļūt tikai izmantojot pie ārdurvīm esošo zvana pogu. Tādējādi secināms, ka abas Centra ēkas pēc savas būtības ir slēgta tipa nodaļas, kuru iemītniekiem nav paredzēta iespēja patstāvīgi pārvietoties ne starp abām Centra ēkām, ne arī patstāvīgi atstāt Centra telpas (piemēram, doties pastaigās svaigā gaisā) bez Centra darbinieku atļaujas un palīdzības. Turklāt Centra pirmajā stāvā atrodas arī slēgtā nodaļa (tā saucamā demenču nodaļa).

Papildus norādāms, ka Centra viestāvu ēka, kurā ir izvietoti 7 iemītnieki, nav piemērota personām ar kustību traucējumiem, jo šādām personām tajā nav iespējams iekļūt vai arī izkļūt patstāvīgi, bez Centra darbinieku atbalsta.

[1.4] Vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbinieki konstatēja, ka Centra darbinieki ar iemītniekiem un arī savā starpā nerunā valsts valodā bet gan pārsvarā krievu valodā. Turklāt, tā kā Centra valdes locekles J.Starikovas valsts valodas zināšanas nav bijušas pietiekošas, lai pilnvērtīgi sniegtu atbildes uz Tiesībsarga biroja darbinieku jautājumiem, abu vizīšu laikā komunikācija ar Centra vadību un darbiniekiem notika pārsvarā krievu valodā.

2. Vispārējie sadzīves apstākļi Centrā

[2.1] Centra iemītnieki ir izvietoti divās ēkās: trīsstāvu un viestāvu ēkā. Trīsstāvu ēkas pirmajā stāvā ir izvietoti iemītnieki ar demenci un kustību traucējumiem, bet otrajā stāvā ir izvietoti iemītnieki, kuri spēj pārvietoties patstāvīgi. Savukārt, ēkas trešajā stāvā ir noliktava, kurā glabājas vecas mēbeles. Trīsstāvu ēkas pirmajā stāvā atrodas iemītnieku istabas, sanitārās telpas, virtuve, ēdamzāle, apmeklētāju telpa (kas vienlaikus ir arī administrācijas kabinets), darbinieku kabinets un arī saimnieciskās telpas. Viestāvu ēkā atrodas iemītnieku istabas, sanitārās telpas, virtuve un saimnieciskās telpas.

Kopumā Centra telpas nav pielāgotas personām ar kustību traucējumiem, jo pārvietošanās starp stāviem ir iespējama tikai pa kāpnēm, jo trīsstāvu ēkā nav ierīkots lifts vai pacēlājs. Vizīšu laikā bija konstatēts, ka trīsstāvu ēkas kāpnēs, kas ved uz otro stāvu bija nolikts sienas skapis, kas būtiski apgrūtināja pārvietošanos starp stāviem, īpaši Centra iemītniekiem, kuriem ir kustību traucējumi.

Norādāms, ka arī teju visas Centra koplietošanas telpas bija aizkrāmētas ar dažādām mantām, kas ne tikai radīja kopējo nekārtības iespaidu, bet arī nešaubīgi traucē ne tikai Centra iemītnieku ikdienas dzīvi, bet arī ievērojami apgrūtināja Centra darbinieku ikdienas darbu veikšanu.

Kāpnes uz otro stāvu (2024. gada 13. jūnijā)

[2.2] Izvērtējot vispārējos sadzīves apstākļus Centrā, secināms, ka koplietošanas telpas, gaiteni un arī sanitārās telpas ir vērtējamās kā daļēji atbilstošas sniegtajam pakalpojumam. Koplietošanas telpas un arī sanitārās telpas (labierīcības, dušas un vannas telpas) vizuāli izskatās nolietotas un ar apdares bojājumu pazīmēm (nodrupusi krāsa, iedobumi grīdas segumā u.tml.). Tādējādi norādāms, ka atsevišķās Centra iemītnieku istabās, sanitārajās telpās un arī koplietošanas telpās ir nepieciešams remonts.

[2.3] Vizītes laikā bija konstatēts, ka vairākās iemītnieku istabās atrodas tikai gultas un naktsskapīši personīgajām mantām. Iemītnieku istabās nav novēroti skapji, kur iemītnieki varētu glabāt savas drēbes un virsdrēbes, kā arī citas personīgās mantas. Savukārt, iemītnieku drēbēm paredzētie skapji ir izvietoti Centra gaitēnos, kas nešaubīgi traucē ne tikai Centra iemītnieku ikdienas dzīvi, bet arī ievērojami apgrūtināja Centra darbinieku ikdienas darbu veikšanu. Vienlaikus, gandrīz visās Centra koplietošanas telpās un gaitēņu stūros ir novēroti dažāda lieluma maisi un kastes, kur glabājās gan iemītnieku personīgais apģērbs un apavi, gan arī Centra saimnieciskās mantas, kā rezultātā lielākā daļa Centra telpu izskatās pēc noliktavas.

Norādāms, ka saskaņā ar Ministru kabineta 2012. gada 12. decembra noteikumu Nr. 431 „Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām” 1. pielikumā⁵ noteikto, iemītnieku dzīvojamā istabā –

⁵ Ministru Kabineta 2012. gada 12. decembra noteikumi Nr. 431 „Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām” .

guļamtempā (6,0 m² uz vienu cilvēku) ir jābūt koplietošanas skapim, galdam, individuālai gultai, krēslam un skapītim personīgajām mantām. Savukārt, guļamtempā (4,0 m² uz vienu cilvēku) ir jābūt individuālai gultai un skapītim personīgajām mantām. Tādējādi, Centra administrācija iemītnieku istabās nav nodrošinājusi Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteikto prasību ievērošanu attiecībā uz iemītniekiem paredzēto istabu iekārtojumu.

Ņemot vērā minēto un saskaņā ar Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumu Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 10.2. apakšpunktā⁶ noteikto, var secināt, ka vairākas Centra telpas un vide tomēr nav piemērotas sociālā pakalpojuma sniegšanai: telpas nav piemērotas un aprīkotas atbilstoši to lietošanas mērķim, ievērojot iemītnieku vecumu un funkcionālo stāvokli.

[2.4] Apskatot visu iemītnieku istabas Centrā, secināms, ka vairākas no tām ir iekārtotas mājīgā gaisotnē un ir individualizētas (TV, radio, personīgās mantas, u.tml.). Tajā pašā laikā daļa iemītnieku istabu izskatījās bezpersoniskas un tajās atradās tikai gultas un naktsskapīši. Tādējādi atsevišķas istabas neizskatās pēc istabām, kuras ilgstoši kalpotu par pastāvīgu mājvietu institūcijas iemītniekiem. Ņemot vērā, ka Centrs saviem iemītniekiem nodrošina pastāvīgu dzīvesvietu, nav pieļaujama situācija, ka tie iemītnieki, kuri veselības stāvokļa vai citu iemeslu dēļ nav spējīgi iekārtot savas istabas personalizēti, mājīgi un vizuāli pievilcīgi, dzīvo telpās, kas līdzinās ārstniecības iestāžu telpām.

Norādāms, ka ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā darbs ir organizējams tā, lai tās vidi tuvinātu ģimeniskai videi⁷. Turklāt institūcijas vadītāja kompetencē ir pieņemt lēmumus par iestādes darba attīstību vai optimizāciju un attiecīgām izmaiņām, lai sniegtu iemītnieku vajadzībām atbilstošākus pakalpojumus. Tas ietver arī lēmumus par iemītnieku istabu un atpūtas zonu noformēšanu, iemītnieku nodrošināšanu ar individualizētu apģērbu, tiesībām glabāt personīgās mantas, kas nepārprotami palielina viņu drošības sajūtu un autonomiju.

[2.5] Saskaņā ar Centra darbinieku sniegto informāciju, iemītniekiem tiek nodrošinātas iespējas saņemt un izmantot nepieciešamos tehniskos palīg līdzekļus. Sākotnēji Centra administrācija informēja, ka par tehniskajiem palīg līdzekļiem atbild Centra valdes locekle J.Starikova, bet vēlāk

Pieejami: <https://likumi.lv/ta/id/13628-higienas-prasibas-socialas-aprupes-institucijam>

⁶ Ministru Kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumi Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”.

Pieejami: <https://likumi.lv/ta/id/291788-prasibas-socialo-pakalpojumu-sniedzjiem>

⁷ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 4. panta 6. punktā noteiktais princips.

Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=68488>

tika sniegta informācija, ka šo jautājumu risina vecākā aprūpētāja. Centra administrācija informēja, ka esošie tehniskie palīgīdzekļi nav individuāli pielāgoti visiem iemītniekiem, jo Centra darbinieku ieskatā sadarbība ar Tehnisko palīgīdzekļu centru "Vaivari" mēdz būt lēna, bet tehniskie palīgīdzekļi iemītniekiem ir nepieciešami pēc iespējas ātrāk (piemēram, pēc pārciestā insulta). Tādējādi Centra administrācija mēdz iegādāties tehniskos palīgīdzekļus arī nesadarbojoties ar Tehnisko palīgīdzekļu centru "Vaivari" un tos individuāli nepielāgojot katram iemītniekam, bet izvēloties tos par lētāku cenu.

Centra valdes locekle J.Starikova nevarēja paskaidrot Tiesībsarga biroja darbiniekiem, kādā veidā Centrā tiek dokumentēta iemītnieku nodrošināšana ar tehniskajiem palīgīdzekļiem, kā arī kādā veidā notiek to maiņa un tehniskā apkope. J.Starikova minēja, ka visi dokumenti, kas apliecina iemītnieku nodrošināšanu ar tehniskajiem palīgīdzekļiem tiekot noformēti elektroniskā formā.

Norādāms, ka Centrā, kur lielākā daļa no esošajiem iemītniekiem ir gulošas personas un arī personas ar kustību traucējumiem, ir jābūt nozīmētam atbildīgajam darbiniekam, kurš savlaicīgi risinātu tos jautājumus, kuri ir saistīti ar iemītnieku nodrošināšanu ar viņu vecumam un objektīvajam veselības stāvoklim nepieciešamajiem tehniskajiem palīgīdzekļiem. Turklāt Centra administrācijas pienākums ir nodrošināt ikvienam iemītniekam ne tikai viņa vajadzībām individuāli pielāgotus tehniskos palīgīdzekļus, bet arī to savlaicīgu un regulāru tehnisko apkopi.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Tiesībsarga biroja darbinieki nav guvuši apstiprinājumu un dokumentālus pierādījumus, ka Centra administrācija ir veikusi visas nepieciešamās darbības, lai ikvienam iemītniekam nodrošinātu tieši viņam individuāli pielāgotus un drošus tehniskos palīgīdzekļus.

[2.6] Vizītes laikā ir konstatēts, ka Centra iemītnieku lietas un arī medicīniskie dokumenti (izraksti no ārstniecības iestādēm, analīžu rezultāti u.tml.) glabājas koplietošanas telpā – gaitenī, neaizslēdzamā skapī un ir brīvi pieejamas ikvienam interesentam, nevis Centra darbinieku kabinetā un slēdzamā skapī, kā tam vajadzētu būt. Turklāt uz Centra iemītnieku lietām nebija atzīmes, ka tā ir ierobežotas pieejamības informācija. Norādāms, ka atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam, sociālo pakalpojumu sniedzēja pienākums ir nodrošināt ar iemītniekiem saistītās informācijas iegūšanu, lietošanu un glabāšanu atbilstoši ierobežotas pieejamības informācijas statusam un fizisko personu datu aizsardzības prasībām⁸. Tādējādi situācija, kad visu Centra iemītnieku lietas

⁸ Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumu Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 4.5. apakšpunkts. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/291788-prasibas-socialo-pakalpojumu-sniedzjiem>

glabājas Centra koplietošanas telpās un ikvienai personai pieejamā vietā ir kategoriski nepieļaujama un vērtējama kā personu datu aizsardzības principu pārkāpums.

[2.7] Nevienā no Centra ēkām pieejamā vietā nav bijusi redzama novietota priekšlikumu/sūdzību kastīte, tādējādi Centra administrācija nav nodrošinājusi iemītnieku un viņu tuvinieku tiesības izteikt ierosinājumus un/vai savas pretenzijas attiecībā uz Centrā sniegto sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma kvalitāti. Norādāms, ka ikvienam Centra iemītniekam un viņa tuviniekiem, arī saņemot īslaicīgās sociālās aprūpes pakalpojumu, ir jānodrošina iespēja iesniegt savas sūdzības un ierosinājumus attiecībā uz Centra darba pilnveidošanu. Turklāt pastāv arī varbūtība, ka kāds no iemītniekiem vai viņa tuviniekiem šādā veidā anonīmi ziņos par, iespējams, novērotajiem pārkāpumiem Centrā.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Centra administrācijai ir jānodrošina priekšlikumu/sūdzību kastītes novietošana visiem iemītniekiem pieejamā vietā, kā arī tās regulāra pārbaude (vismaz vienu reizi divās dienās), tādējādi savlaicīgi reaģējot uz visiem iemītnieku izteiktajiem ierosinājumiem vai sūdzībām. Vienlaikus Centra administrācijai ir arī jānodrošina atbilžu sniegšana uz visiem ienākošajiem ierosinājumiem (arī anonīma rakstura, piemēram, sniedzot uz tiem atbildes kopējo sanāksmju laikā), lai nākotnē novērstu iespējamās konfliktsituācijas un iemītnieku tiesību pārkāpumus.

[2.8] Kaut gan Centra iekšējie dokumenti paredz un pat īpaši izceļ sociālās aprūpes padomes darbu, saskaņā ar Centra administrācijas sniegto informāciju varēja secināt, ka Centrā tā faktiski nedarbojas. Tādējādi secināms, ka Centra iemītnieki un viņu piederīgie nav iesaistīti to jautājumu risināšanā, kas attiecināmi uz iemītnieku tiesību ievērošanas un aizsardzības aspektiem.

Akcentējams, ka no Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma, kā arī Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai sniegtajām rekomendācijām nepārprotami izriet, ka ikvienā institūcijā ir jābūt darboties spējīgai sociālās aprūpes padomei, kuras pamatfunkcija – ciešā sadarbībā ar institūcijas administrāciju risināt visus iemītniekiem aktuālos jautājumus, nodrošinot interešu pārstāvību dialogā starp iemītniekiem un institūcijas darbiniekiem, kas sekmētu ne tikai iemītnieku tiesību ievērošanu, bet arī sniegtā pakalpojuma ilgtspējīgu kvalitāti.

[2.9] Izvērtējot no Centra administrācijas saņemtos iekšējos dokumentus (Centra nolikums, SAC "Julija" darba kārtības noteikumi, Kārtība, kādā saņem pakalpojumu) ir secināts, ka tie nav

noformēti atbilstoši Ministru kabineta 2018. gada 18. septembra noteikumos Nr. 558 "Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtība" noteiktajiem principiem (piemēram, ir norādīts tikai dokumenta apstiprināšanas gads un mēnesis un nav norādīts datums, dokumentos trūkst vai arī nav saprotams atbildīgā darbinieka apstiprinājums u.tml.).

[2.10] **Rekomendācijas:**

1. **Centra administrācijai** nodrošināt vides pieejamību gan abām Centra ēkām, gan arī Centra koplietošanas telpām;
2. **Centra administrācijai** rast iespēju nodrošināt remontu tajās iemītnieku istabās, koplietošanas un sanitārajās telpās, kuras sen nav renovētas un vizuāli izskatās nolietotojušās;
3. **Centra administrācijai** nodrošināt Ministru kabineta 2012. gada 12. decembra noteikumu Nr. 431 „Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām” 1. pielikumā noteikto prasību izpildi attiecībā uz Centra iemītniekiem paredzēto istabu iekārtojumu;
4. **Centra administrācijai** nodrošināt iemītniekiem nepieciešamo atbalstu savu dzīvojamo istabu individualizēšanai, iekārtojot tās mājīgi un tuvinot ģimeniskai videi;
5. **Centra administrācijai** nodrošināt normatīvajos aktos noteiktās prasības attiecībā uz Centra iemītniekiem nepieciešamajiem tehniskajiem palīgīdzekļiem, kuri būtu individuāli pielāgoti un arī to drošumu ilgtermiņā;
6. **Centra administrācijai** nodrošināt visas ar Centra iemītniekiem saistītās informācijas iegūšanu, lietošanu un glabāšanu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam ierobežotas pieejamības informācijas statusam un fizisko personu datu aizsardzības prasībām;
7. **Centra administrācijai** nodrošināt priekšlikumu/sūdzību kastītes ierīkošanu iemītniekiem un viņu tuviniekiem pieejamā vietā, kā arī izstrādāt kārtību, kādā veidā Centrs izskata saņemtās sūdzības un priekšlikumus un sniedz uz tām atbildes;
8. Lai ievērotu Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai rekomendācijas attiecībā uz Centra iemītnieku interešu aizsardzības izpildi, kā arī Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 30. pantā noteiktās prasības, aicinu **Centra administrāciju nodrošināt pilnvērtīgu sociālās aprūpes padomes darbu;**
9. **Centra administrācijai** nodrošināt pārskatīt, aktualizēt un pārstrādāt visus Centra iekšējos dokumentus, atbilstoši Ministru kabineta 2018. gada 18. septembra noteikumos Nr. 558 "Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtība" noteiktajiem principiem.

3. Spīdzināšanas un citādas cietsirdīgas vai cieņu pazemojošas izturēšanās aizliegums

[3.1] Vizītes dienā 2024. gada 24. maijā un arī 13. jūnijā Tiesībsarga biroja darbinieki konstatēja, ka atsevišķās Centra iemītnieku istabās trīsstāvu ēkas otrajā stāvā uz durvīm bija uzmontēti aizbīdņi, paredzot iespēju minētās istabas aizslēgt arī no ārpuses (no gaitenā puses). Tādējādi secināms, ka Centrā tiek pieļauta iespēja ieslēgt/izolēt iemītniekus viņu istabās. Akcentējams, ka no cilvēktiesību viedokļa šāda prakse ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās ir kategoriski nepieļaujama un tiek pielīdzināta pie necilvēcīgiem apstākļiem un cilvēka cieņu pazemojošas rīcības.

Vizītes dienā 2024. gada 13. jūnijā, pēc atkārtota Tiesībsarga biroja darbinieku aizrādījuma pie durvīm esošie aizbīdņi tika demontēti.

[3.2] Vizītes dienā 2024. gada 13. jūnijā bija novērota situācija, kas kopumā nav pieņemama ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā – gandrīz visi galvenās trīsstāvu ēkas pirmajā stāvā (demenču nodaļa) dzīvojošie iemītnieki bija izvesti no savām istabām un nosēdināti atpūtas telpā/ēdamzālē pie galdiem un atradās tur visu dienu (sēžot gan krēslos, gan arī ratiņkrēslos neergonomiskās pozās), tādējādi vēl vairāk pasliktinot savu objektīvo veselības stāvokli. Uz Tiesībsarga biroja darbinieku jautājumu, cik ilgi ikdienā visi 23 demenču nodaļas iemītnieki uzturas atpūtas telpā/ēdamzālē faktiski piespiedu kārtā nosēdināti pie galdiem, Centra aprūpētāja atbildēja krievu valodā, ka visi iemītnieki tiek izvesti no savām istabām katru dienu no rīta – pirms brokastīm un šādā veidā nosēdināti pie galdiem atrodas visu dienu – līdz vakariņām. Turklāt, bija redzams, ka dažiem no iemītniekiem ēdamgalds bijis piestumts tādā veidā, ka viņi paši noteikti nevarētu izbraukt laukā, pat ja mēģinātu to darīt. Akcentējams, ka dienas laikā savās istabās atradās vien daži iemītnieki – tikai tie, kuri ir spējīgi pārvietoties patstāvīgi bez Centra darbinieku palīdzības.

Vēršam uzmanību, ka no cilvēktiesību viedokļa raugoties, visās situācijās, kad Centra iemītniekiem, kuri sava objektīvā veselības stāvokļa dēļ ir īpaši aprūpējami, pilnībā tiek liegta iespēja dienas laikā atrasties savās istabās un viņi visu dienu piespiedu kārtā tiek turēti ēdamzālē, sēžot pie galdiem, bez iespējas brīvi pārvietoties Centra telpās, viennozīmīgi tiek vērtēta kā spīdzināšana un arī pazemojoša izturēšanās pret personām ar īpašām vajadzībām. Tādējādi, vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbinieki pieprasīja, lai Centra darbinieki nekavējoši pārtrauc šādu praksi, kas ir pretrunā ar Latvijas Republikas normatīvajā regulējumā un vispārējos cilvēktiesību standartos noteiktajām prasībām.

[3.2] Ņemot vērā vizītes laikā konstatēto, Tiesībsarga biroja darbinieki uzreiz bija snieguši mutiskas **rekomendācijas**:

1. **Centra administrācijai** pārtraukt jebkādu iemītnieku ieslēgšanu un izolēšanu viņu istabās, demontējot uz durvīm esošos aizbīdņus, kā arī izskaidrot visiem darbiniekiem, ka slikta izturēšanās pret iemītniekiem kategoriski nav pieļaujama.
2. **Centra administrācijai** pārtraukt esošo praksi, kad Centra iemītnieki tiek izvesti no savām istabām, nosēdināti atpūtas telpā/ēdamzālē pie galdiem un piespiedu kārtā ir spiesti tur atrasties visu dienu.

4. Iemītnieku privātuma nodrošināšana Centrā

[3.1] Centra iemītnieki abās ēkās ir izvietoti pārsvarā vienvietīgās, divvietīgās un trīsvietīgās istabās.

Abu vizīšu dienās tika konstatēts, ka trīs stāvu ēkas pirmajā stāvā iemītnieku labierīcībās bija izvietoti divi sēdpodi, kuri atradās viens blakus otram un nav atdalīti ar sienu vai arī norobežojošo aizslietni. Norādāms, ka Centra darbinieku sniegtā informācija ir bijusi pretrunīga – daži darbinieki stāstīja, ka iemītnieki šīs labierīcības izmanto vienatnē, bet citi – ka mēdz būt gadījumi, kad šīs labierīcības izmanto divi iemītnieki vienlaicīgi.

Iemītnieku labierīcības (2024. gada 13. jūnijā)

[3.2] Vizītes dienā Centra iemītnieku istabās nebija pieejami norobežojošie aizslietņi, kurus darbinieki varētu izmantot situācijās, kad iemītniekiem nodrošina personīgās higiēnas aprūpi (inkontinences līdzekļu maiņu un ķermeņa kopšanu) un medicīniskas manipulācijas. Rezultātā, istabas iemītnieki ir spiesti novērot, kā viņu kaimiņiem nodrošina ikdienas higiēnas aprūpi.

Norādāms, ka no starptautisko cilvēktiesību viedokļa raugoties, vispārējiem sadzīves apstākļiem institūcijās ir jābūt ne tikai higiēnas prasībām atbilstošiem, bet arī tādiem, kas nodrošina nepieciešamo komforta līmeni ikvienam istabas iemītniekam. Ņemot vērā, ka daļa Centra iemītnieku ir guļošanas personas un personas ar funkcionāliem traucējumiem, kuras atrodas savās istabās visu diennakti un ir spiesti visu laiku pavadīt guļot blakus citiem istabas biedriem un arī novērot, kā Centra darbinieki nodrošina ikdienas higiēnas aprūpi blakus guļošajiem iemītniekiem secināms, ka Centrā netiek nodrošinātas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.

Arī situācijās, ja iemītnieku istabās jāizmanto sēdpodu, tiem jābūt novietotiem aiz norobežojošiem aizslietņiem. Tāds pats princips ir arī attiecināms uz gadījumiem, kad Centra iemītniekiem ar funkcionāliem traucējumiem tiek mainīti inkontinences līdzekļi, lai nepieļautu situācijas, kad visus personīgās higiēnas procesus ikdienā ir spiesti novērot arī pārējie istabas kaimiņi.

No cilvēktiesību viedokļa raugoties, visās situācijās, kad Centra iemītniekiem, kuri sava objektīvā veselības stāvokļa dēļ ir guļoši un īpaši aprūpējami, netiek nodrošināta privātās dzīves neaizskaramība, var tikt vērtētas arī kā pazemojoša izturēšanās pret personām ar īpašām vajadzībām. Līdz ar to ļoti būtiski ir nodrošināt Centra iemītnieku privātās dzīves neaizskaramības principa ievērošanu saskaņā ar normatīvajā regulējumā un vispārējos cilvēktiesību standartos noteiktajām prasībām.

Akcentējams, ka Eiropas Komiteja spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai ir norādījusi, ka ilgstošas sociālās aprūpes institūcijām jānodrošina mājīga, individualizēta vide, kas sniedz zināmu privātumu. Katram iemītniekam jābūt personiskai, slēdzamai telpai, kurā glabāt savas personiskās mantas un arī iespējai apģērbties un noģērbties, mazgāties, iet dušā un vannoties apstākļos, kuros tiek respektēts viņu privātums. Turklāt, īpaša uzmanība jāpievērš vecāka gadagājuma iemītnieku un/vai iemītnieku ar fizisko spēju traucējumiem īpašajām vajadzībām. Klienti arī ir jāmudina padarīt savas telpas personiskākas.⁹

⁹ Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai (CPT) 2020. gada 21. decembra Datu apkopojums "Personas, kurām atņemta brīvība sociālās aprūpes iestādēs" 10. punkts Pieejams:

[3.2] Rekomendācijas:

1. **Centra administrācijai** nodrošināt iemītnieku privātās dzīves neaizskaramības principa ievērošanu saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajos aktos un vispārējos cilvēktiesību standartos noteiktajām prasībām.
2. **Centra administrācijai** nodrošināt, lai katrā istabā būtu pieejams norobežojošs aizslietnis, kas tiktu izmantots iemītnieku privātuma nodrošināšanai ikdienas personīgās higiēnas aprūpes laikā.

5. Cieņpilnas attieksmes pret iemītniekiem nodrošināšana Centrā

[4.1] Vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki secināja, ka saskaņā ar ierakstiem Centra mazgāšanas grafikos, iemītniekiem personīgās higiēnas pasākumi (mazgāšana) ir nodrošināti vidēji trīs līdz četras reizes mēnesī, kas kopumā atbilst Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai¹⁰ (ne retāk, kā reizi 10 dienās siltā ūdenī nomazgāt visu ķermeni). Savukārt izvērtējot atsevišķu Centra iemītnieku mazgāšanas grafikus, tika konstatēts, ka iemītnieku roku un kāju aprūpe tiek nodrošināta vidēji divas reizes mēnesī, kas nav uzskatāma par atbilstošu pilnvērtīgas personīgās higiēnas nodrošināšanai un iemītnieku individuālajām vajadzībām.

Tādējādi Centra administrācijai būtu jāpievērš uzmanība Centrā esošai praksei, kādā veidā un cik bieži iemītniekiem tiek veikti personīgās higiēnas pasākumi, tai skaitā nodrošinot augstākstāvoša personāla uzraudzību pār zemākstāvošā personāla darbu ar iemītniekiem.

[4.2] Vizītes laikā bija konstatēts, ka uz Centra iemītniekiem paredzētajiem personīgās higiēnas piederumiem - zobu birstēm un mazgāšanas švammītem nav bijušas atrodamas atzīmes, kuriem iemītniekiem tie pieder. Tādējādi Centrā pastāv prakse, ka, tīrot zobus vai arī mazgājoties, iemītnieki var izmantot citiem iemītniekiem piederošos personīgās higiēnas piederumus. Papildus arī tika secināts, ka Centra iemītniekiem paredzētie manikīra un pedikīra piederumi (šķēres un nagu knaiblītes) acīmredzami ļoti sen nav tikuši mainīti un atradās tik sliktā tehniskā stāvoklī, ka bija noklāti ar rūsu.

Akcentējams, ka šādā veidā Centrā ne tikai nav nodrošināta iemītniekiem paredzēto personīgās higiēnas piederumu individuāla lietošana, bet arī netiek nodrošināta Centra iemītniekiem

<https://www.vvc.gov.lv/lv/starptautiskie-tiesibu-akti/european-committee-prevention-torture-and-inhuman-or-degrading-treatment-or-punishment-cpt-factsheet-persons-deprived-their-liberty-social-care-establishments>

¹⁰ Ministru kabineta 2000. gada 12. decembra noteikumu Nr. 431 "Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām"

14.¹ punkts. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/13628-higienas-prasibas-socialas-aprupes-institucijam>

paredzēto manikīra un pedikīra piederumu atbilstoša uzglabāšana, dezinficēšana un arī savlaicīga nomaiņa.

[4.3] Vizītes laikā Tiesībsarga biroja pārstāvji konstatēja, ka Centra administrācija nav nodrošinājusi iemītņieku ēdienreizēm un galda kultūrai piemērotus galda piederumus un arī pilnvērtīgu darbinieku atbalstu iemītņiekiem ēdināšanas laikā. Visi iemītņieki ēdamreizēs lietoja tikai karotes, tai skaitā arī ēdot otro ēdienu. Ēdienreīžu laikā iemītņiekiem nebija piedāvāta iespēja izvēlēties sev nepieciešamos galda piederumus, proti, nebija piedāvāta iespēja izmantot arī dakšas un nažus. Iemītņiekiem nebija nodrošināti arī pielāgoti galda piederumi - pretslīdes paliktņi traukiem ēdienreīžu laikā un salvetes mutes un roku noslaucīšanai.

Norādāms, ka nemotivējot iemītņiekus ēdināšanas laikā lietot dakšas, nažus un salvetes, tiek degradēta arī viņu izpratne par vispārpieņemtu ēdināšanas procesu. Ja netiek veicināta iemītņieku spēja ēdienreīžu laikā pilnvērtīgi un patstāvīgi lietot visus nepieciešamos galda piederumus, tas rezultātā noved pie jau esošo prasmju zaudēšanas.

Centrā ēdienreīžu laikā netiek nodrošināta arī atbilstoša iemītņieku pozicionēšana un/vai pozu korigēšana ēdināšanas procesa laikā. Pārsvarā iemītņieki sēdēja nepiemērotās, neergonomiskās pozās gan ēdināšanas laikā, gan arī brīvajā laikā.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Centra administrācijai jārod iespēja nodrošināt Centra iemītņiekiem ēdienreizēm atbilstošus galda piederumus un arī darbinieku atbalstu, lai ne tikai ievērotu normatīvajos aktos noteiktās prasības, bet arī veicinātu galda kultūras prasmju uzturēšanu regulāro ēdienreīžu laikā, tādējādi nepieļaujot iemītņieku esošo pašaprūpes spēju zaudēšanu.

[4.4] **Rekomendācijas:**

1. **Centra administrācijai** organizēt visu iemītņieku personīgās higiēnas pasākumu nodrošināšanu atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajām minimālajām prasībām, kā arī ņemot vērā iemītņieku individuālās vajadzības.
2. **Centra administrācijai** nodrošināt visiem iemītņiekiem paredzēto personīgās higiēnas piederumu individuālu lietošanu (nodrošinot uz zobu birstēm un švammītēm personīgās uzlīmes), kā arī Centrā esošo manikīra un pedikīra piederumu atbilstošu uzglabāšanu, dezinficēšanu un arī savlaicīga nomaiņu.

3. **Centra administrācijai** nodrošināt iemītniekiem ēdienreizēm piemērotus un galda kultūrai atbilstošus galda piederumus, kā arī organizēt iemītniekiem Centra darbinieku atbalstu ēdināšanas laikā.

6. Iemītnieku līdzdalība nodarbībās un brīvā laika pavadīšanas iespējas Centrā

[5.1] Vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki neguva pārliecību, ka ikvienam Centra iemītniekam ikdienā ir nodrošinātas Latvijas Republikas normatīvajos aktos paredzētās nodarbības un arī brīvā laika pavadīšana¹¹. Vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbinieki novēroja, ka Centra iemītnieki lielāko daļu sava laika pavada bezmērķīgi, guļot savās istabās, ko nevar uzskatīt par saturīgu brīvā laika pavadīšanu personām, kuras ilgtermiņā saņem institucionālos pakalpojumus.

Izvērtējot Tiesībsarga biroja darbiniekiem iesniegtu informāciju par iemītniekiem piedāvātu nodarbību plānu 2024. gada jūnija mēnesim secināms, ka Centra iemītniekiem katru dienu (izņemot svētdienas) laika posmā no plkst. 8.30 līdz 19.30 ir piedāvātas atsevišķas nodarbības un arī brīvā laika pavadīšanas iespējas: vingrošana, nodarbības ar fizioterapeitu, individuālas nodarbības, kanisterapija, pašaprūpes pamati, dziedāšana, zīmēšana, latviešu valodas pulciņš, grāmatu lasīšana, audiogrāmatu lasīšana, galda spēļu turnīri (šahs, dambrete), krustvārdu mīklas, TV skatīšanās un radio klausīšana u.tml. Papildus Centra iemītniekiem tiek organizētas iemītnieku dzimšanas dienu un vārda dienu svinības, koncerti un dažādu svētku svinēšana, kā arī tiek piedāvātas pastaigas svaigā gaisā.

Kaut gan Centrā sagatavots nodarbību plāns 2024. gada jūnija mēnesim paredz iemītniekiem iespēju piedalīties vairākās nodarbībās un arī saturīgu brīvā laika pavadīšanu, tomēr, vizīšu laikā Tiesībsarga biroja darbinieki nav guvuši pārliecību, ka visas iepriekš minētās nodarbības tiek nodrošinātas visiem Centra iemītniekiem sešas dienas nedēļā, ņemot vērā viņu individuālās vajadzības un vēlmes.

Akcentējams, ka ikvienam Centra iemītniekam ir būtiski nodrošināt ne tikai mērķtiecīgi organizētas nodarbības (veicinot iemītnieku sadzīves iemaņu saglabāšanu un attīstīšanu), bet arī sniegt nepieciešamo atbalstu brīvā laika jēgpilnai pavadīšanai, jo citādi pastāv objektīvi riski netiešā veidā veicināt iemītnieku pasivitāti, kuras rezultātā var iestāties apātisms, kas ilgtermiņā var pasliktināt arī psihiskās veselības stāvokli. Tādējādi organizējot gan kopīgas radošās nodarbības iemītniekiem,

¹¹ Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumu Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 54. punkts un 57. punkts. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/291788-prasibas-socialo-pakalpojumu-sniedzjiem>

gan arī individuālās nodarbības, ir būtiski tās plānot atbilstoši viņu individuālajām vajadzībām. Turklāt Centrā piedāvātajām nodarbībām un aktivitātēm nevajadzētu būt vienveidīgām, bet gan iemītnieku vecumposmam, interesēm un individuālajām vajadzībām atbilstošām un vērstām uz katra iemītnieka veselības stāvokli, individuālajām spējām un interesēm.

[5.2] Vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbinieki novēroja, ka pastaigās svaigā gaisā devās tikai daži no Centra 43 iemītniekiem. Kaut gan Centra darbinieki norādīja, ka iemītnieki tiek vesti ikdienas pastaigās svaigā gaisā, nav bijis novērots, ka vizītes dienā trīsstāvu ēkas pirmā un otrā stāva dzīvojošie iemītnieki tiktu vesti pastaigā. Ņemot vērā, ka kopumā Centra telpas nav piemērotas personām ar kustību traucējumiem, jo trīsstāvu ēkā nav ierīkots lifts vai pacelājs, nav gūts apstiprinājums, ka Centra iemītnieki, kuri pārvietojas ratiņkrēslā, bez vairāku personu palīdzības varētu nokļūt pagalmā.

Tādējādi vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki neguva pārliecību, ka visiem iemītniekiem ir nodrošinātas regulāras pastaigas svaigā gaisā. Vienlaikus arī netika novērots, ka iemītnieku ikdienas mobilitāte būtu mērķtiecīgi veicināta no Centra darbinieku puses.

[5.3] **Rekomendācijas:**

1. **Centra administrācijai** nodrošināt iemītniekiem nodarbības, ņemot vērā viņu individuālo spēju izvērtējumu un plānoto mērķu sasniegšanu.
2. **Centra administrācijai** nodrošināt iemītniekiem regulāras saturīga brīvā laika pavadīšanas iespējas un aktivitātes, lai nepieļautu viņu esošo dzīves iemaņu samazināšanos un zudumu.
3. **Centra administrācijai** nodrošināt visiem iemītniekiem regulāras pastaigas svaigā gaisā.
4. **Centra administrācijai** veikt mērķtiecīgas darbības, lai veicinātu visu iemītnieku aktivitāti un interesi iesaistīties individuālajās nodarbībās, brīvā laika aktivitātēs un organizētajos pasākumos.

6. Darbinieku skaits un kvalifikācija

[6.1] Saskaņā ar Centra administrācijas sniegto informāciju, kopumā institūcijā ir nodarbināti 27 darbinieki. Papildus, Centram ir līgums ar psihiatru, kurš nepieciešamības gadījumā konsultē iemītniekus.

Norādāms, ka Tiesībsarga biroja darbiniekiem bija iesniegta informācija tikai par 12 darbiniekiem: valdes locekle (1), sociālais darbinieks (1), vecākā aprūpētāja (1), rehabilitologs - psihologs (1),

medicīnas māsa (1), aprūpētāji (6) apkopēja (1). Attiecīgi, Tiesībsarga biroja darbinieku rīcībā nav informācijas par pārējiem 15 Centrā nodarbinātajiem darbiniekiem, viņu amatiem un ikdienas darba pienākumiem.

Atbilstoši Centra darbinieku sniegtai informācijai, dienas laikā galvenās trīsstāvu ēkas pirmajā stāvā (tās saucamā demenču nodaļa) 23 iemītniekiem nepieciešamo aprūpi nodrošina 3 aprūpētājas, bet nakts laikā - 2 aprūpētājas. Šīs ēkas otrajā stāvā gan dienas laikā, gan arī naktī strādā viena aprūpētāja, kura nodrošina aprūpi 13 iemītniekiem. Savukārt, vienkamēra ēkā dzīvojošiem 7 iemītniekiem nepieciešamo aprūpi nodrošina viena aprūpētāja visu diennakti.

Akcentējams, ka sarunā ar Tiesībsarga biroja darbiniekiem Centra darbinieki nenoliedza, ka nakts laikā mēdz ieslēgt iemītniekus viņu istabās, īpaši – Centra trīsstāvu ēkas otrajā stāvā, kur ir izvietoti fiziski aktīvāki iemītnieki, kas spēj pārvietoties patstāvīgi. Kā galveno iemeslu iemītnieku ieslēgšanai istabās nakts stundās Centra darbinieki minēja to, ka vīrieši dodas ciemos pie sievietēm un, lai to novērstu, iemītniekus ieslēdz istabās. Tai pat laikā Centra darbinieki uzskatīja, ka esošais darbinieku skaits esot pietiekošs, lai nodrošinātu ikvienam iemītniekam viņa individuālajām vajadzībām atbilstošu aprūpi un rehabilitāciju.

Tomēr norādāms, ka lielākā daļa no Centrā esošajiem iemītniekiem ir personas ar kustību traucējumiem, kurām ikdienā ir nepieciešama pastāvīga uzraudzība un atbalsts no personāla puses, tādējādi esošais darbinieku skaits (6 aprūpētāji), kuri ir iesaistīti 43 iemītnieku ikdienas aprūpē nav pietiekošs, lai sniegtu ikvienam Centra iemītniekam tieši viņa individuālajām vajadzībām nepieciešamos pakalpojumus (piemēram, savlaicīgu personīgās higiēnas pasākumu nodrošināšanu, ikdienas nodarbību un saturīga brīvā laika nodrošināšanu, regulāru pastaigu svaigā gaisā nodrošināšanu u.tml.).

Jautājumā par darbinieku skaitu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās norādāms, ka nepieciešamo darbinieku skaitu nosaka katras institūcijas vadītājs vai arī augstāka institūcija, pamatojoties uz sociālo pakalpojumu sniedzēja institūcijas vadītāja iesniegtajiem priekšlikumiem. Vienlaikus uz institūcijas vadītāju gulstas pienākums nodrošināt vienmērīgu un racionālu darba uzdevumu sadali starp darbiniekiem, kā arī regulāru kvalifikācijas celšanu katru gadu tiem darbiniekiem, kuri ikdienā strādā ar iemītniekiem¹². Turklāt katras institūcijas vadītājs ir

¹² Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumu Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 2.2. apakšpunkts un 2.3. apakšpunkts. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/291788-prasibas-socialo-pakalpojumu-sniedzējiem>

tiesīgs sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanai piesaistīt arī citus speciālistus, to realizējot atbilstoši iemītņieku vajadzībām un institūcijas rīcībā esošajiem finansiālajiem līdzekļiem.

[6.2] **Rekomendācija:**

1. **Centra administrācijai** izvērtēt esošo darbinieku skaitu un kompetenču sadalījumu, lai tas būtu atbilstošs esošo iemītņieku skaitam un viņu objektīvajām vajadzībām nepieciešamo sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanai ilgtermiņā.

7. Veselības aprūpes pieejamība Centrā

[7.1] Papildus norādāms, ka Tiesībsarga biroja darbinieku vizītes laikā sertificēta psihiatre K.Brūna sniedza mutiskas rekomendācijas attiecībā uz Centra iemītņiekiem piedāvāto ārstniecības pakalpojumu sniegšanu un to kvalitātes atbilstību Latvijas Republikā noteiktajai kārtībai. Vizītes laikā sertificēta psihiatre K.Brūna secināja sekojošo.

[7.2] Tā kā Centrs nav reģistrēts Ārstniecības iestāžu reģistrā, tajā nav ierīkots medicīnas punkts. Neskatoties uz to, ka Centrs nav reģistrēts Ārstniecības iestāžu reģistrā, ikdienā ikviens iemītņieks regulāri saņem nozīmētus medikamentus, tai skaitā – stingrās uzskaites medikamentus.

Akcentējams, ka Veselības inspekcijas 2023. gada 20. decembra Kontroles aktā Nr.00591723 Centra administrācijai jau bija sniegta rekomendācija reģistrēt Centru Ārstniecības iestāžu reģistrā Veselības inspekcijā. Veselības inspekcijas ieskatā, ja sociālo pakalpojumu sniedzējs savas darbības ietvarā veic ārstniecību, tas reģistrējams ne tikai Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā, bet arī Ārstniecības iestāžu reģistrā Veselības inspekcijā. Saskaņā ar Centra administrācijas sniegto skaidrojumu, vizītes dienā Centrs vēl nav bijis reģistrēts Ārstniecības iestāžu reģistrā, kaut gan tā iemītņiekiem bija paredzēts veikt ārstniecību.

Saskaņā ar Centra administrācijas sniegto informāciju, Centram ir noslēgts līgums ar medicīnas māsu, kura strādā Centrā 3 reizes nedēļā. Viens no medicīnas māsas darba pienākumiem ir sadalīt Centra iemītņiekiem medikamentus visa nedēļai, kuri glabājas katras nodaļas virtuvē un to izdala aprūpētājas. Tomēr Centra esošajā dokumentācijā nekur netiek atzīmēts, vai iemītņieki konkrētajā dienā ir saņēmuši nozīmētos medikamentus.

Centrā esošie medikamenti glabājas slēgtā telpā, atslēgas no kuras ir pieejamas vienīgi Centra vadītajai un medicīnas māasai. Iemītņiekiem paredzētie medikamenti bija salikti plauktos. Vairākās

atvilktnēs bija salikti arī psihotropie medikamenti, tai skaitā - stingrās uzskaites medikamenti. Bija konstatēts, ka atvilktnē, kur bija salikti psihotropie medikamenti, bija atrodams arī diazepāms ampulās, kuru vajadzētu glabāt ledusskapī - zemākā temperatūrā. Turklāt, izskatot Centra iemītnieku ordinācijas, nav atrasts neviens iemītnieks, kuram būtu nozīmēts diazepāms parenterāli.

Centrā ir izveidota speciāla mape, kurā atrodami ieraksti ar iemītnieku ordinācijām. Tomēr vairāku iemītnieku ordinācijas bija labotas ar korektoru, kā arī ordināciju lapās nav veiktas atzīmes, vai konkrēto medikamentu attiecīgajā dienā iemītnieks ir saņēmis. Centrā nav ieviests stingrās uzskaites medikamentu žurnāls. Nav bijusi atrodama arī informācija, kāda veidā un kādos dokumentos tiek fiksēts kopējais Centrā esošais medikamentu skaits, kā arī kādā veidā Centrā notiek medikamentu uzskaitē. Viena iemītnieka dokumentos bija atrodama ordināciju lapa, kurā pretī medikamentiem bija norādīts skaits, kas, visticamāk, bija kopējais medikamentu skaits, kas bijis izsniegts konkrētam iemītniekam kādā laika periodā. Papildus, iemītnieku ordināciju lapās bija atrodami kases čeki no aptiekām, kur bija redzams regulāri lietoto medikamentu nopirktais skaits (medikamentu iegāde notika aptuveni 3 mēnešiem).

[7.3] Vizītes laikā Centrā bija konstatēts, ka katra stāva virtuvē glabājas medikamenti, kurus darbinieki izdala pēc nepieciešamības. Tā, virtuvēs plauktos, jebkurai personai (tai skaitā iemītniekiem un arī apmeklētājiem) ir brīvi pieejami gan bezrecepšu medikamenti (piemēram, medikamenti pret aizcietējumiem), gan arī recepšu medikamenti (piemēram, pret paaugstinātu asinsspiedienu). Turklāt, Centra virtuvēs bija atrodami arī psihotropie medikamenti – haloperidola pilieni. Kaut gan Centra darbinieki norādīja, ka visi medikamenti, kuri ir Centrā, tiek pasūtīti atbilstoši ordinācijām katram konkrētajam iemītniekam, tomēr bija atrodami arī medikamenti, kuri acīmredzot ir pieejami arī bez ordinācijām. Tā, trīs stāvu ēkas pirmā stāvā virtuvē bija atrodami divi maisiņi, kuros atradās konkrētiem iemītniekiem paredzētie medikamenti, kurus aprūpētājas izdala, “ja ir nepieciešams”. Tomēr Centra darbinieki nevarēja sniegt skaidrojumu, kuram iemītniekam šie medikamenti ir paredzēti, jo uz maisiņa nav bijuši nekādi uzraksti vai arī zīmīte. Vienlaikus, Centra darbinieki norādīja, ka daļu medikamentu ir atnesuši iemītnieku piederīgie, jo tos ir izrakstījis ģimenes ārsts (piemēram, bromazepāmu). Savukārt, izvērtējot ierakstus tā iemītnieka medicīniskajā kartē, kuram it kā bijis nozīmēts bromazepāms, bija secināms, ka šis medikaments iemītniekam nemaz nav nozīmēts. Tai pat laikā, bromazepāms glabājas maisiņā Centra virtuvē un faktiski ir brīvi pieejams ikvienai personai, tai skaitā arī visiem iemītniekiem, jo piekļuve Centra virtuves telpai, kur glabājas medikamenti, ir brīvi pieejama ikvienam un durvis nav slēdzamas.

Centra darbinieki minēja, ka aprūpētājas papildus var izsniegt medikamentus iemītniekiem tikai gadījumos, ja notiek kāda neparedzēta situācija un tas notiek tikai sazinoties ar Centra medicīnas māsu vai arī ārstu, kuri dod aprūpētajām norādījumus, kā rīkoties. Tomēr, izvērtējot Centrā esošos dokumentus, šāda informācija nekur nav bijusi atrodamā, jo Centra administrācija nav paredzējusi nekādu pierakstu veikšanu iemītnieku dokumentos, kas skar visu iemītnieku veselības stāvokli un izmaiņas tajā. Tāpat, Centrā nav ieviesta kārtība, ka darbinieki dokumentē notikumus speciālajos žurnālos, kur būtu fiksēta visa aktuālā informācija par notikumiem diennakts laikā (piemēram, notikumu un/vai maiņas nodošanas žurnāls u.tml.)

[7.4] Vizītes laikā tika secināts, ka visu Centra iemītnieku ambulatorās kartes atradās pie ģimenes ārsta, tādējādi nav bijis iespējams iepazīties ar tajās esošo informāciju. Centrā bija pieejamas iemītnieku lietas, kurās bija atrodami līgumi par pakalpojuma sniegšanu, sociālās rehabilitācijas plāni un arī iemītnieku profilaktiskās apskates kartes, kas ir attiecināmas uz veselības aprūpes jomu, nevis sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas jomu. Centra administrācijas norādīja, ka iemītnieku profilaktiskās apskates kartes aizpilda vecākā aprūpētāja un šāda rakstura informācija tiek iekļauta iemītnieku kartēs, lai Centra darbiniekiem būtu piekļuve pie šīm dokumentiem. Šajās iemītnieku profilaktiskās apskates kartēs bija ailes, kas atbilst mēnešiem un arī ailes, kurās bija minēti konkrēti veselības aprūpes pakalpojumi (piemēram, ģimenes ārsta apskates, urīna analīzes, plaušu rentgenogrāfijas, aknu funkcionālie rādītāji, nieru funkcionālie rādītāji, lipīdu līmenis asinīs, glikozes līmenis asinīs, vairogdziedzera funkcionālie rādītāji, krēpu izmeklējumi, elektrokardiogramma, fibrogastroduodenoskopija, zarnu vēža profilakse, krūts vēža profilakse, dzemdes kakla vēža profilakse, ginekologa konsultācija, oftalmologa konsultācija, stomatologa konsultācija, dermatologa konsultācija, ķirurga konsultācija, pulmonologa konsultācija, onkologa konsultācija, urologa konsultācija, terapeita konsultācija, ftiziatra konsultācija, psihiatra konsultācija). Savukārt, ja Centra iemītniekam bija nozīmēts kāds izmeklējums vai arī konsultācija pie ārsta-speciālista, tad ar atzīmi vai arī konkrētu datumu tā bija atzīmēta atbilstošā kalendārā mēneša ailē. Atsevišķu iemītnieku medicīniskajā dokumentācijā bija atrodami arī ārsta ieraksti par nepieciešamību veikt iemītniekiem vai nu izmeklējumus, vai arī analīzes, savukārt šo iemītnieku profilaktiskās apskates kartēs šādi ieraksti nav bijuši atrodami.

Katram Centra iemītniekam ir noformētas ordināciju lapas, kurās bija atzīmēti visi medikamenti, kas ir nozīmēti iemītniekam. Vairākās ordināciju lapās bija redzami labojumi, kurus Centra darbinieki veica ar korektoru, tai skaitā labojot nozīmētu terapiju. Vairumam iemītniekiem ordinēto medikamentu bija pierakstīta arī nozīmētā deva, tomēr tas nav bijis atzīmēts attiecībā uz

visiem ordinētajiem medikamentiem. Tāpat, iemītnieku ordinācijas lapās nav bijušas atrodamas atzīmes, vai ordinētie medikamenti iemītniekiem ir bijuši izsniegti, tātad, nav bijušas atrodamas atzīmes par ordināciju izpildi. Atsevišķu iemītnieku dokumentos bija atrodamas arī vecas ordināciju lapas, kurās sānos bija redzamas ar zīmuli rakstītās atzīmes, kas, acīmredzot bija domātas kā atzīmes par izlietoto medikamentu skaitu.

[7.5] Vizītes laikā arī tika secināts, ka vairāki Centra iemītnieki saņem stingrās uzskaites medikamentus, kuri nav bijuši atzīmēti stingrās uzskaites medikamentu žurnālā, jo Centrā tāds vispār nav bijis ieviests un praksē neeksistē. No stingrās uzskaites medikamentu saraksta, atsevišķi iemītnieki saņēma triheksifenidilu (cyclodol), bromazepāmu, klonazepāmu, diazepāmu. Tāpat no dokumentiem bija secināms, ka ir bijis gadījums, kad medikaments bromazepāms ir bijis ordinēts "pēc vajadzības". Attiecīgi, nav saprotams, pēc kādiem kritērijiem Centra medicīnas māsa, izdalot iemītniekiem medikamentus, varētu izvērtēt šādu vajadzību un kurš sekotu līdzi, vai medikaments ir bijis izsniegts konkrētam iemītniekam. Tiesībsarga biroja darbinieku vizītes laikā stingrās uzskaites medikamentus saņēma 6 iemītnieki. Savukārt, no psihotropiem medikamentiem iemītnieki saņēma antidepresantus (escitaloprams, mirtazapīns, noritrēns, paroksetīns), antipsihotiskus līdzekļus (melperons, kvetiapīns, haloperidols pilienos un tablešu formā, risperidons, hlorprotiksēns, sulpirīds), pretepilepsijas līdzekļus (karbamazepīns, nātrijs valproāts, gabapentīns, lamotrigīns), pretparkinsonisma līdzekļus (madopar, pramipeksols, amantadīna sulfāts), memantīns, cinnarizīns, piracetāms (lucetāms), pramiracetāms (pramistārs), tolperizons (midokalms), ipidakrīna hidrohlorīds (neiromidīns) un benzodiazepīna grupas līdzekļus (bromazepāms, diazepāms, klonazepāms). Antopsihotiskie līdzekļi Centra iemītniekiem nav bijuši nozīmēti lielās devās un 3 iemītnieki saņēma vairāk kā divus antipsihotiskos līdzekļus.

[7.6] Vizītes laikā bija konstatēts, ka Centrā nav ieviesta kārtība, kāda veidā Centra darbinieki fiksē Neatliekamais medicīniskās palīdzības dienesta izsaukumus. Ņemot vērā, ka Centrā nepārtraukti nav pieejams medicīniskais personāls, sarežģītākās situācijās tiek izsaukts Neatliekamais medicīniskās palīdzības dienests. Saskaņā ar Centra darbinieku sniegto informāciju, ir bijuši gadījumi, kad no Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta tiek saņemts atteikums gan telefona zvana izsaukuma laikā, gan arī gadījumos, kad dienesta brigāde jau ir atbraukusi un ir veikusi iemītnieka apskati. Visos gadījumos, kad Centrā ierodas Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta brigāde, par vizītes faktu tiek izsniegts speciāls talons. Savukārt gadījumos, ja brigādes vizīte tiek atteikta telefoniski, Centra darbiniekam par šo atteikumu vajadzētu veikt attiecīgus ierakstus iemītnieka medicīniskajos dokumentos. Tomēr šādi ieraksti netiek veikti visos

gadījumos. Tādējādi secināms, ka Centrā nav izstrādāta kārtība, kādā veidā darbinieki nodrošina precīzu pierakstu veikšanu iemītnieku dokumentos visos gadījumos, kad tiek izsaukta Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta brigāde.

[7.7] Vizītes laikā Centrā bija izvērtēti vairāku iemītnieku medicīniskie dokumenti un daļa no tiem piesaistīja īpašu uzmanību:

[7.7.1] Iemītnieces R.P. profilaktiskās apskates lapā nav bijusi atzīme veikt klīniskās analīzes, ko iepriekš medicīniskajā dokumentācijā bija ierakstījis ārsts. Nav bijusi arī atzīme par to, ka iemītniekam ir nepieciešama glikozes kontrole. Minētā iemītniece agrāk ir saņēmusi insulīnu, jo slimo ar 2. tipa cukura diabētu. Vizītes laikā Centrā nav bijis insulīns un tādējādi neviens iemītnieks to nav saņēmis. Savukārt no iemītnieces medicīniskajiem dokumentiem bija secināms, ka 2023. gada 5. jūnijā viņa bija nogādāta slimnīcā ar Neatliekamo medicīniskās palīdzības dienesta brigādi, kur viņai bija konstatēta hipoglikēmija 1,4 mmol/L (normāls glikozes līmenis ir 3,9 – 5,6 mmol/L), hipoglikēmiskā koma, kas ir dzīvībai bīstams stāvoklis un iestājas pie glikozes līmeņa, kas ir zemāks par 2,8 mmol/L. Kaut gan dokumentos bija atzīme, ka iemītniece saņem medikamentus tablešu formā, nekur nav bijusi atzīme par glikozes līmeņa noteikšanu.

[7.7.2] Iemītnieka V.G. ordināciju lapā bija atzīmēts, ka viņš saņem Spironolaktonu un Torasemīdu, kas ir medikamenti pret paaugstinātu asinsspiedienu un pieder pie urīndzenošiem līdzekļiem. Savukārt, iemītnieka ordināciju lapā bija atzīme, ka viņam šos medikamentus izsniedz “pēc vajadzības”. No datiem iemītnieka medicīniskajā dokumentācijā nav saprotams, kurš darbinieks un kādā veidā Centrā izvērtē nepieciešamību mērīt iemītniekam asinsspiedienu un kādos dokumentos tas tiek fiksēts.

[7.7.3] Iemītniekam A. P. ir ievietots urīna ilgkatetrs. Izvērtējot iemītnieka medicīniskos dokumentus varēja secināt, ka izrakstos par iemītnieka hospitalizācijas reizēm uz stacionāru ir ieraksts, ka viņš pats izrāva ilgkatetru, kā rezultātā bija sekundāra asiņošana no urīna trakta. Norādāms, ka iemītnieka medicīniskajiem dokumentiem bija pievienota zīmīte no viņa sievas ar lūgumu izmantot mīkstos ortopēdiskos cimdīņus, lai fiksētu iemītnieka kreiso roku. Savukārt, attiecīgie ieraksti un medicīnas darbiniekiem un arī viņu izvērtējums nav bijis pievienots.

[7.8] **Secinājumi un rekomendācijas:**

[7.8.1] Centrā nav ieviesta esošo medikamentu regulāra uzskaitē, kā arī nekur netiek atzīmēts, vai nozīmētos medikamentus iemītņieki ir saņēmuši. Centrā esošās ordināciju lapas, kurās ir dati par iemītņiekiem nozīmētajiem medikamentiem, tiek aizpildītas nekorekti. Ne visos gadījumos tajās ir atzīmētas medikamentu devas vai arī laiks, kurā tie būtu izsniedzami (no rīta, pusdienu laikā, vakarā vai citā laikā), kas ir ļoti būtiski, lai izslēgtu iespēju, ka iemītņiekiem tiks izsniegta nepareizā zaļu deva vai arī tā būs izsniegta nepareizā laikā. Turklāt, Centra ordināciju lapās ir atrodami pierakstu labojumi, kurus darbinieki veic ar korektoru.

Centrā nav ieviests stingrās uzskaites medikamentu žurnāls, kurā būtu atrodami visi aktuālie ieraksti un kurā būtu jāveic atzīmes arī par tiem medikamentiem, kurus nodod iemītņieku piederīgie.

[7.8.2] Daļa no Centra iemītņiekiem paredzētajiem medikamentiem glabājas virtuves telpās. Šāds risinājums ir kategoriski nepieļaujams, jo virtuvē ēdiena gatavošanas laikā parasti tiek novērotas augstas temperatūras, kas varētu tiešā veidā ietekmēt medikamentu efektivitāti. Papildus, tā kā Centra virtuves telpas ir brīvi pieejamas ikvienai personai un tajās notiek liela cilvēku kustība, tad arī tur esošie medikamenti kļūst brīvi pieejami ikvienam.

[7.8.3] Centrā nav ieviests notikumu žurnāls, kurā vienuviet būtu apkopota visa aktuālā informācija par diennakts laikā notikušajām dažādām situācijām ar iemītņiekiem (piemēram, visiem Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta izsaukumiem, iemītņieku stacionēšanu uz slimnīcu, medikamentu izsniegšanas izmaiņām, u.tml.).

[7.8.4] Centrā vairākiem iemītņiekiem ir cukura diabēts un arī paaugstināts asinsspiediens, kā rezultātā viņiem ir ordinēti šīm saslimšanām paredzētie medikamenti. Tomēr Centrā nav pieejama informācija, cik bieži šiem iemītņiekiem tiek veikti asinsspiediena un cukura līmeņa mērījumi. Attiecībā uz glikozes mērījumiem pastāv risks, ka medikamenti, kas pazemina glikozes līmeni, var to bīstami samazināt, ja glikozes līmenis jau ir zems (piemēram, ja iemītņieks neuzņem pietiekami daudz ēdiena). Arī gadījumos, ja personai ir otrā tipa cukura diabēts tiek rekomendēts regulāri izvērtēt glikozes līmeni. Kā bīstams fakts jāmin, ka nevienā no Centra iemītņieku profilaktiskās apskates kartēm nav bijusi norādīta šāda rakstura informācija, tai skaitā arī tiem iemītņiekiem, kas slimo ar cukura diabētu.

[7.9] Norādāms, ka no Centrā esošajos dokumentos bija atrodams konkrēts gadījums, kad kāda iemītņiece bija nogādāta slimnīcā, kur viņai tika konstatēts glikozes līmenis 1,4 mmol/l, kas jau ir vērtējams kā trauksmes signāls. Tādējādi Centra administrācijai būtu jānodrošina kārtība, kādā

veidā darbinieki veiku regulāras atzīmes par visiem iemītniekiem, kuriem ir jāmēra asinsspiediens un arī glikozes līmenis, lai nepieļautu iemītnieku veselībai bīstamu situāciju iestāšanos.

Pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 15. panta otro daļu, tiesībsargam ir tiesības sniegt Saeimai, tās komisijām, Valsts prezidentam, Ministru kabinetam, valsts pārvaldes iestādēm un starptautiskajām organizācijām ziņojumus par atsevišķiem jautājumiem. Lai nodrošinātu Centrā sniegtā sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma atbilstību cilvēktiesību standartiem un normatīvajā regulējumā noteiktajām obligātajām prasībām, lūdzu Centra administrāciju un tā darbu kontrolējošās un uzraugošās institūcijas veikt visas nepieciešamās darbības minēto rekomendāciju ieviešanai.

Par rekomendāciju izpildi un plānotajām aktivitātēm to izpildei lūdzu informēt līdz **2025. gada 15. aprīlim**. Papildus informēju, ka visi tiesībsarga ziņojumi par cilvēktiesību nodrošināšanu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās tiek publicēti Tiesībsarga biroja interneta vietnē (www.tiesibsargs.lv), kā arī tiek publicētas visu institūciju administrāciju atbildes uz tiem, tādējādi tie ir pieejami publiski ikvienam interesentam.

Pateicos par vizītes laikā sniegto informāciju un sadarbību ar Tiesībsarga biroja darbiniekiem.

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons